

SCRH
SCMinOSH
SCETOH
SCOT

3. ULUSLARARASI MESLEKSEL VE ÇEVRESEL HASTALIKLAR KONGRESİ

MARITIM PINE BEACH HOTEL, ANTALYA
03-07 MART 2019

3rd INTERNATIONAL OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL DISEASES CONGRESS

MARITIM PINE BEACH HOTEL, ANTALYA
MARCH 03-07, 2019

SÖZEL BİLDİRİLER
ORAL PRESENTATIONS

5

THE EVALUATION OF BEING CYBERBULLY AND CYBERBULLYING VICTIM IN PRECLINICAL STUDENTS OF A MEDICAL FACULTY

ABSTRACT

Purpose: *In this study, the frequency of cyberbullying among university students, the cyber environments where cyberbullying occurs and the relation of cyberbullying with some variables were examined.*

Method: *This descriptive study included of 325 students in a medical school in Istanbul. The 'Cyberbullying and Online Aggression Survey Instrument-COBASI', which was included in the questionnaire, was developed by Hinduja and Patchin in 2009 and adapted into Turkish by Özdemir and Akar. The questionnaire also includes age, gender, class, smoking-alcohol use status, participation in social activities and daily internet usage. Data were analyzed by percentage, frequency and chi-square test.*

Findings: *54.8% (n: 178) of the participants were female. 74.2% (n: 241) of the students had witnessed cyberbullying at least once. 32.6% (n: 106) has been subjected to cyberbullying at least once in their life time and 7.4% (n: 24) had suffered cyberbullying in the last month. The most common cyber environments; sending a text message to the mobile phone, calling the mobile phone, and Facebook. Gender, class, smoking-alcohol use status and duration of internet use have no statistical effect on being cyberbullying victim (p>0.05). However, those who did not participate in social activities were bullied more (17.2%) than the others (6.4%) (p: 0.033). 7.1% (n: 23) of the students have been cyberbullied at least once in the last month. It was seen that those who did not participate in social activities (17.2%) compared to those attending (6.1%) and those who study in the second and third year (11%) were more cyberbully than those who study in first grade (3.5%) (p: 0.025 and p: 0.008).*

Conclusion: *The frequency of cyberbullying is high and about one-third of the respondents have experienced cyberbullying at least once in their lifetime. Cyberbullying is increasingly becoming a social problem among students.*

Key words: Cyberbullying, medical students, online aggression

GİRİŞ VE AMAÇ

Özellikle internet başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojileri insan yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (1). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin bilgiye ulaşmadaki duvarların yıkılması başta olmak üzere birçok faydası bulunmaktadır (1). Ancak bu imkanların denetimsiz ve yasaksız kullanımı bazı olumsuzlukların doğmasına neden olmaktadır (2). Bu olumsuzluklardan bir tanesi okullarda zaten önemli bir sorun olan akran zorbalığına yeni bir boyut kazandırmasıdır (2). Akran zorbalığı, 'bir öğrencinin, bir ya da daha fazla öğrenci tarafından belli bir zaman aralığında ve sürekli olarak rahatsız edici davranışlarına maruz kalması' olarak tanımlanmaktadır (3). Günümüzde öğrenciler arasında yaşanan akran zorbalığının, giderek internet ve cep telefonu gibi siber ortamlarda da yaşanmaya başladığı görülmektedir (4). Bunun önemli nedenlerinden birinin hızlı gelişen teknoloji ve bu teknolojilere erişim olanaklarının yaygınlaşması olduğu söylenebilir (4). Bu çalışmada amaç; üniversite öğrencileri arasında siber zorbalık sıklığını belirlemek, siber zorbalığın meydana geldiği siber ortamları belirlemek, siber zorbalığın yaş, cinsiyet, sınıf, sigara ve alkol kullanma durumu, sosyal aktivitelere katılım ve günlük internet kullanma zamanı gibi sosyodemografik değişkenlerle olan ilişkisini değerlendirmektir.

YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma İstanbul'un Anadolu yakasında bir tıp fakültesinde Temmuz-Ekim 2017'de gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini tıp fakültesi 1., 2. ve 3. sınıfta okuyan preklinik öğrenciler oluşturmaktadır. Gelişigüzel örneklem yöntemi uygulanmış olup 325 öğrenciden veri toplanmıştır. Böylece araştırma evreninin %51,5'ine ulaşılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından literatür eşliğinde oluşturulmuş olan anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların sosyodemografik bilgilerini değerlendiren sorular yer almaktadır. Bu sorulardan bazıları; yaş, cinsiyet, sınıf, sigara ve alkol kullanma durumu, sosyal aktivitelere katılma durumu ve günlük internet kullanma süresidir. İkinci bölümde ise siber zorbalık sıklığını belirlemek amacı ile 'Siber Zorbalık ve İnternet Saldırganlığını Tarama Ölçeği' (SZİSTÖ) yer almaktadır. Ölçek 'Cyberbullying and Online Aggression Survey Instrument' adıyla Hinduja ve Patchin tarafından 2009 yılında geliştirilmiştir (5). 2011 yılında Özdemir ve Akar tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirliği yapılmıştır (6). Ölçek 'siber zorba olma' ve 'siber zorbalık mağduru olma' başlığı altında iki alt ölçek içermektedir. Cronbach alfa katsayıları birinci kısım için 0,78 ve ikinci kısım için 0,94 olarak hesaplanmıştır. Tanımlayıcı bulgular sayı (n) ve yüzde (%) olarak gösterilmiş olup kategorik değişkenlerin değerlendirilmesinde ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmanın etik kurul onayı Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 09.2017.527 protokol kodu ile alınmıştır. Yazarların bu çalışmada beyan edecek çıkar çatışması yoktur. Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmamıza katılan tıp fakültesi öğrencilerinin %45,2'si (n:147) erkek, %54,8'i (n:178) kadın olup toplam katılımcı sayısı 325'dir. Öğrencilerin %52,6'sı (n:171) birinci sınıfta öğrenim görmektedir. Katılımcıların %12,9'u sigara, %31,7'si (n:103) alkol kullanmaktadır. Sosyal aktivitelere katılma durumlarına bakıldığında %63,7'si (n:207) ara sıra katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %50,2'sinin (n:163) günlük internet kullanma süresi 1-3 saat arasıdır. Katılımcıların sosyodemografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik bilgileri

		n	%
Cinsiyet	Erkek	147	45,2
	Kadın	178	54,8
Sınıf	1	171	52,6
	2	85	26,2
	3	69	21,2
Sigara kullanma durumu	Hayır	283	87,1
	Evet	42	12,9
Alkol kullanma durumu	Hayır	222	68,3
	Evet	103	31,7
Sosyal aktivitelere katılma durumu	Çoğunlukla	89	27,4
	Ara sıra	207	63,7
	Katılmam	29	8,9
Günlük internet kullanma süresi	Bir saatten az	15	4,6
	1-3 saat arası	163	50,2
	3-5 saat arası	100	30,8
	Beş saatten fazla	47	14,5

Üniversite öğrencileri arasında siber zorbalığa şahit olma oranı %25,8 (n:84) olarak belirlenmiştir. Yaşam boyunca siber zorbalığa en az bir defa maruz kalanların oranı %32,6 (n:106), son bir ayda siber zorbalığa maruz kalanların oranı %7,4 (n:24) ve son bir ayda siber zorbalık yapanların oranı %7,1 (n:23) olarak saptanmıştır. Siber zorbalık sıklığına dair veriler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Üniversite öğrencileri arasında siber zorbalık sıklığı

		n	%
Siber zorbalığa şahit olma	Hayır	84	25,8
	Evet	241	74,2
Yaşam boyunca siber zorbalığa en az bir defa maruz kalma	Hayır	219	67,4
	Evet	106	32,6
Son bir ayda siber zorbalığa maruz kalma	Hayır	301	92,6
	Evet	24	7,4
Son bir ayda siber zorbalık yapma	Hayır	302	92,9
	Evet	23	7,1

Katılımcıların kullandıkları sosyal medya ortamlarına göre siber zorbalık mağduru olma ve siber zorba olma durumlarına dair detaylar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların kullandıkları sosyal medya ortamları

	Siber zorbalık mağduru olanlar		Siber zorba olanlar	
	n	%	n	%
facebook	12	9,9	15	12,4
instagram	17	7,5	16	7,0
snapchat	16	9,6	13	7,8
whatsapp	22	7,0	22	7,0
twitter	12	11,0	10	9,2
pinterest	2	7,1	3	10,7
vine	2	28,6	2	28,6
youtube	15	6,1	16	6,6
swarm	5	25,0	2	10,0

Sosyal aktivitelere katılan öğrencilerin %30,7'si (n:91), katılmayan öğrencilerin ise %51,7'si (n:15) siber zorbalık mağduru olmuştur. Siber zorbalık mağduru olma ile sosyal aktivitelere katılma durumu karşılaştırıldığında gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Siber zorbalık mağduru olma ile sosyal aktivitelere katılma durumunun karşılaştırılması

		Siber zorbalık mağduru olma				P değeri
		Hayır		Evet		
		n	%	n	%	
Sosyal aktivitelere katılma durumu	Evet	205	69,3	91	30,7	0,021
	Hayır	14	48,3	15	51,7	

Sosyal aktivitelere katılan öğrencilerin %6,1'i (n:18), katılmayan öğrencilerin ise %17,2'si (n:5) son bir ayda siber zorbalık yaptığını belirtmiştirç Siber zorba olma ile sosyal aktivitelere katılma durumu karşılaştırıldığında gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Siber zorba olma ile sosyal aktivitelere katılma durumunun karşılaştırılması

		Siber zorba olma				P değeri
		Hayır		Evet		
		n	%	n	%	
Sosyal aktivitelere katılma durumu	Evet	278	93,9	18	6,1	0,042
	Hayır	24	82,8	5	17,2	

Son bir ay içerisinde siber zorbalığa en sık maruz kalınan ortamlar sıklık sırasına göre; Cep telefonuna kısa mesaj göndererek; %5.2, Cep telefonunu arayarak; %5.2, Facebook'da; %4.9, İnteraktif oyun sitelerinde (tavla, okey vs.); %3.7, Sohbet odalarında; %3.1 şeklindedir. Son bir ay içerisinde en sık siber zorbalık yapılan ortamlar; Cep telefonunu arayarak; %3.4, Cep telefonuna kısa mesaj göndererek; %3.1, Playstation vb oynarken %2.5, İnteraktif oyun sitelerinde (tavla, okey vs.); %1.8, Sohbet odalarında; %1.8 şeklindedir.

Walker ve ark.nın çalışmasında (7) katılımcıların %54'ü,Turan ve ark.nın çalışmasında (8) katılımcıların yaklaşık üçte ikisi siber zorbalığa şahit olduğunu belirtmiştir. Bizim çalışmamızda bu sonuç %74.2'dir. Walker ve ark.nın çalışmasında (7) katılımcıların %34'ü, Bayram ve ark.nın çalışmasında (9) %30'u hayatları boyunca en az bir defa siber zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir. Bizim çalışmamızda bu sonuç %32.6'dır.

Özdemir ve Akar'ın çalışmasında (6) katılımcıların %14'ü son bir ayda, Tsimtsiou ve ark.nın çalışmasında (10) katılımcıların yaklaşık %7'si son bir yılda ve Ybarra ve ark.nın çalışmasında (11) katılımcıların %9'u son bir yılda siber zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir. Bizim çalışmamızda bu sonuç son bir ayda %7.4'dür. Özdemir ve Akar'ın çalışmasında (6) katılımcıların %10'u son bir ayda, Bayram ve ark.nın çalışmasında (9) katılımcıların %23.5'i son altı ayda siber zorbalık yaptığını belirtmiştir. Bizim çalışmamızda bu sonuç son bir ayda %7.1'dir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda siber zorbalık mağduru olma ve siber zorba olma ile sosyodemografik değişkenlerden sadece sosyal aktivitelere katılma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal aktivitelere katılmayanlarda katılanlara göre hem siber zorbalık mağduru olma hem de siber zorba olma oranı istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Literatürde üniversite öğrencileri arasında siber zorbalık sıklığı ve ilişkili faktörler ile ilgili çalışmalar yetersizdir. Dolayısıyla çalışmamız bu konuda bilgi sağlamaktadır. Çalışmamız kesitsel nitelikte olmadığından evreni temsil etmesi beklenemez. Random ve daha büyük örneklerde temsiliyeti güçlü ileri analitik çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1) Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 15(2): 109-116.

2) Davidson, L. M., & Demaray, M. K. (2007). Social support as a moderator between victimization and internalizing-externalizing distress from bullying. School Psychology Review, 36(3): 383-405.

3) Dempsey, A. G., Sulkowski, M. L., Nichols, R., & Storch, E. A. (2009). Differences between peer victimization in cyber and physical settings and associated psychosocial adjustment in early adolescence. Psychology in the Schools, 46(10): 962-972.

4) Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2006). Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying. Youth Violence and Juvenile Justice, 4: 148-169.

5) Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2007). Offline consequences of online victimization: School violence and delinquency. Journal of School Violence, 6, 89-112. Hoff, D. L., & Mitchell, S. N. (2009). Cyberbullying: Causes, effects, and remedies. Journal of Educational Administration, 47(5), 652-665. Ivarsson, T., Broberg A. G., Arvidsson, T., & Gillberg, C. (2005). Bullying in adolescence: Psychiatric problems in victims and bullies as measured by the Youth Self Report (YSR) and the Depression Self- Rating Scale (DSRS). Nord J Psychiatry, 59: 365-373.

6) Özdemir, M., & Akar, F. (2011). Lise öğrencilerinin siber-zorbalığa ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice], 17(4): 605-626.

7) Walker,C.M., Sockman., B.R. & Koehn, S. (2011). An Exploratory Study of Cyberbullying with Undergraduate University Students.Tech Trends, 55(2): 31-38.

8) Turan, N., Polat, O., Karapirli, M., Uysal, C., Turan, S.G. (2011). The new violence type of the era: Cyber bullying among university students:Violence among university students. Neurology, Psychiatry and Brain Research 17: 21–26.

9) Bayram, N. & Saylı.,M. (2013). Üniversite Öğrencileri Arasında Siber Zorbalık Davranışı. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 71(1): 107-116.

10) Tsimtsiou, Z., Haidich, A.B., Drontsos, A., Dantsi, F., Sekeri, Z., Drosos, E., Trikilis, N., Dardavesis, T., Nanos, P., Arvanitidou, M.(2017). Pathological Internet use, cyberbullying and mobile phone use in adolescence: a school-based study in Greece.Int J Adolesc Med Health. 2017 Apr 22. pii: /j/ijamh.ahead-of-print/ijamh-2016-0115/ijamh-2016-0115.xml. doi: 10.1515/ijamh-2016-0115

11) Ybarra, M.L., Mitchell, K.J., Wolak, J., Finkelhor, D.(2006). Examining characteristics and associated distress related to Internet harassment: findings from the Second Youth Internet Safety Survey. Pediatrics. 2006 Oct;118(4): e1169-77